

Gyökerek és szárnyak a zene szolgálatában

„Gulyás György a kodályi nemzetnevelő szellem örököse... A Magyar Művészetért Alapítvány díja nem csak a jelentős életművet köszönti, hanem a hatalmas hiányra is figyelmeztet, melynek pótlására Gulyás György szinte egyedülálló példát tett.”

(Dr. Gubcsi Lajos, a Magyar Művészetért Alapítvány kuratóriumának elnöke, 1990.)

„...ami nekünk méretett ki, nem hagyható másra.”

(Sütő András szavai, dr. Gyarmath Olga, a tarhosi Énekiskola tanárának üzenete, 1989.)

* * * *

F. P. Zs.: – Virtuális sorozatunkat a békés-tarhosi örökség újabb képviselőivel folytatjuk. Szeretettel üdvözlöm körünkben **Farkasné Balázs Rózsát**, a Békés-tarhosi Zenebarátok Körének elnökét, **Janota Orsolya**, **Kerényi Judit**, **Sebestyén Márta** és **Szokolay Orsolya**, tarhosi utódokat!

Tudom, hogy zenei hagyományaitok megőrzéséért mindig készek vagytok fáradozni, vagy támogatásokkal, közreműködésekkel, valamilyen módon jelen lenni. Mi ad Nektek ehhez késztetést, inspirációt?

Farkasné Balázs Rózsa

Janota Orsolya

Kerényi Judit

Sebestyén Márta

Szokolay Orsolya

Kerényi Judit: – Azt hiszem, a szülői minta és a kitartó, tanári munka. Emlékeim szerint 2014-ben, egy érettségi találkozóra vittem Édesapámat Tarhosra. A régi, idős diáktársakkal eltöltött nap fogalmazta meg bennem, hogy amit ott ők kaptak, tudást, közösségi szellemet, egymásra figyelmet, azt kötelességem megmutatni, tovább adni a mai kor gyerekeinek. A budapesti Weiner Leó Zeneművészeti Szakgimnázium oboatanáraként igenis fontosnak tartom a Kodály-módszert, a szolmizálást, a hangnemekben való gondolkodást, mert tapasztalatom szerint, aki nem tud szolmizálni, sokkal nehezebben memorizál, mint akit megtanították rá a szolfézstanárai.

Ami az Énekiskola diákjaiban megvolt – alázat, kitartás, türelem, megfelelő szorgalom, közösségi szellem – mintha hiányozna a fiatalokból. Édesapám, ha nem ott tanul, nem lehetett volna a MÁV Szimfonikus Zenekar oboaművésze és a LFZF Tanárképző Intézetének docense nyugdíjazásáig. Nagy örömünkre, ma is lelkesen hangszerel a Pro Musica Fúvósötösünk számára. Ez példaértékű mindannyiunk előtt. A pályára készülők tanóráin, a hangszeres versenyeken, diákjaink fellépésein is hasznosítani tudunk gazdag kottaanyagából. Pályázataink pedig megadják számunkra a lehetőséget, hogy az országot járva, a Pro Musica Fúvósötösünk műsorával színes, zenei világba kalauzoljuk az érdeklődő, nagyszámú gyerekközöniséget.

Farkasné Balázs Rózsa: – Békési illetőségű vagyok. A település kiváló énektanárai, *Pócsai Antalné, Bercziné Lipcsei Marika, Bíró Jánosné, Mészárosné Liszkay Éva, Gellénné Körözi Eszter, Királyné Fehér Ágnes, Bácsfalvi Gabriella*, valamint kezdetektől a *Fejes- és Kökényd-házaspár, Erdei István* zenetanárok az éneklés örömét életreszólóan ismertették meg a helybéliekkel s az iskoláskorúakkal. *Kiss László*, a helyi művelődési osztály tanulmányi felügyelője szívügyének tekintette, hogy minél több fiatal részesülhessen a kóruséneklés, majd a hangszeres tanulás élményében.

Az 1965-ben alakult zeneiskolában sok társammal együtt én is részese lehettem szándéka megvalósulásának. Már az első évek egész környezetet behálózó gyermekopera előadásai, a *Fejes Antal* vezette gimnáziumi kórusal közösen átélt élmények és a hangszeres tanárok példája sok diákot terelt a pedagógus pálya felé. Jó tudni, hogy jelenleg a városban dolgozó óvónők, iskolavezetők, énektanárok többsége ebből a zeneiskolából indult választott hivatása felé.

Volt tarhosi diákok a fiatalabb, pedagógus utánpótlással, a BTZBK éves találkozásán, Békésen, 2021-ben.

Farkasné Balázs Rózsa: – Megtiszteltetést jelentett nekem, hogy magyar-történelem szakos, több évtizedes tanári és iskolavezetési múltam, valamint a zenei napokat segítő működésem alapján választott meg a Békés-tarhosi Zenebarátok Körének közgyűlése, neves, tarhosi elődeim után a BTZBK elnökének.

Éreztem, hogyha a tarhosi "csoda", az "élményiskola" a vidék tehetségeire az élet kivételes adományaként ilyen erősen hatott, akkor azt nem szabad veszni hagyni. A Baráti Kör kiadásában 2006-ban megjelent, korábbi kötet mellé pályázati támogatásból két újabb kiadványt tudtunk szerkesztésében megjelentetni: 2016-ban a „A tűznek nem szabad kialudni”, valamint 2022-ben „A BÉKÉS-TARHOSI ÉNEKISKOLA múltja, örökségének jelene, jövője” címmel. Figyelemkeltőnek szántuk annak elfogadtatását, hogy Tarhos nem legenda, hanem közoktatási, egyedi különlegesség, amelynek értéke ma sem vitatható! Kötelességünk emlékezetünkben tartani,

sokkal megismertetni és támogatni a továbbfejlesztés értékeit, ezzel is erősítve nemzeti önbecsülésünket.

A térség pedagógusaiból álló kórus irányítását *Kocsorné Krizbai Anna* óvónő vezeti, és próbáikkal, eredményes szerepléseikkel lelkesen viszik tovább a stafétát. Célunk, hogy a két település lakosai a zenei napok fénykorához hasonlóan, minél nagyobb számban éljenek az értékes zene nyújtotta kikapcsolódás és élményszerzés lehetőségével! A térség, a vármegye vezetőinek, valamint a Szokolay Sándor Alapfokú Művészeti Iskola és az intézmények, iskolák kollektívájának művészetpártoló, egységes hozzáállása, aktivitása sokat segíthet ebben.

Ünnepi beszéd és koszorúzás a Gulyás György Zenepavilonnál, BTZBK, 2021

A „Civilek Békés Városért” címmel kitüntetett Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Kórusának fellépései

Kerényi Judit: – Eredményként könyveljük el, hogy a nyaranta megrendezett, tarhosi táborok egyre több fiatal, zeneiskolásokat és pályára készülőköt vonzanak az együttes muzsikálás bűvkörébe. A résztvevők hangszeres és kamarazenei tudásukat Tarhoson olyan természeti környezetben bővíthetik, ahol a park ősfái, sétányai, gazdag növényvilága megújítja szellemi tartalékaikat.

Nem egy diák az együtt töltött táborozás hatására döntötte el, hogy hivatásos zenészként képzelel el felnőtt éveit. Záróhangversenyünket a Zenepavilonban tartjuk, már nagyon várjuk a remek akusztikájú hangversenyterem és az épület tervezett rekonstrukcióját, s benne fellépéseinket.

Boldogok vagyunk Édesapámmal és Kollégáimmal, hogy a résztvevő diákok eredményeivel ösztönözhetjük a tervek megvalósulását, melyhez sok erőt kívánok *Matyi Istvánék* Csapatának!

A Pro Musica Fúvósötös és a Kamarazenei Tábor életképei 2023 nyarán, a tarhosi Zenepavilonnál.

Janota Orsolya: – Szüleim, *Janota Gábor* és *Bartalus Ilona* kiváló muzsikusként voltak, megszállottan és bőkezűen gazdálkodtak a tehetségükkel. Felnéztem rájuk, és csodáltam az energiájukat, azt a szeretetet, ahogyan hintették a tudást, világszerte!

A tarhosi iskoláról sokat hallottam gyerekkoromban, anyukám „tündérországnak” nevezte. Pedig felnőttként, világot járt, megbecsült énektanárként volt összehasonlítható alapja. A kodályi elv, a szolmizációs nyelv, ez a minden későbbi tudást megalapozó biztonság jelentette számára a követendő és terjesztendő mércét. Kodály útmutatását hangoztatta, hogy erre a képességre meg kell tanítani a legkisebbeket is, ez pedig a család és az iskola feladata.

Tarhosi múltjából Édesanyám az éneklés gyönyörűségét tartotta a legfontosabbnak, ami akár népdalt énekel valaki, vagy kedvkeltő madrigált, mindenképp pozitív töltést ad az életének. És azt a felismerést, hogy az éneket tanítókon és az éneklés gyakoriságán mennyi minden múlik! A teljes élet, az érzékenység és fogékonyság a szépség iránt! Minden vágya volt, hogy Tarhos feltámadjon, és abban tevékeny részt tudjon vállalni a hazai, zenei nevelés érdekében...! Sajnos, nem érthette meg. Mindkettejüket idő előtt elveszítettük.

Megtiszteltetést jelentett 2023-ban a BTZBK és a Megújuló Tarhosért Alapítvány felkérése, hogy a Tarhos jövőjével foglalkozó, szakmai konferencián védnöki tisztségemben Szüleim hitvallását képviselhettem.

*Bartalus Ilona az MTV műsorában * Janota Orsolya * Matyi István cégvezető a konferencia tanáraival, Tarhos, 2023.*

Janota Orsolya: – Ritka és elképesztő inspiráció, amit édesanyámon keresztül Tarhos adott nekem! Az a Gulyás-féle elszántság, tehetség és kitartás, ami képes még ennyi idő elteltével is szívet dobogtatni és folytatásra készíteni sokakat! A kultikus iskola közel 80 éve indult, és lassan 70 éve, hogy bezáratták, mégis sokan, akik a mai napig őrzik, tovább adják emlékét és tanításait, ma is formáló, közösségépítő erejét. Mert többről van szó, mint egy iskola! Ez egy szellemi műhely, egy korszakokon átívelő példamutatás arra, hogy miként kell küzdeni azért, amiben hiszünk! A tarhosi

Énekiskola újból és újból ösztönzést ad, biztat, hogy higgyünk a jóban, a szépben, a közösség erejében, hogy merjünk nagyot álmodni, szerénynek maradni. És mindehhez kell a támogató közösség. A tarhosi helyszín és szándék megérintett, örültem, hogy szerény támogatást tudtam nyújtani a tavalyi konferencia könyvbemutatójához.

Lehetőségeim szerint folytatni szeretném ezt az irányt, melyet Kodály nyomdokain haladva az ének-zenét tanítók képzését kiemelten kezelné: „A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható.” Nyitott szemmel járok és gondolkodom, mivel tudnék értő, értelmes figyelmet vinni oda, ahol múltra építkező, ám újszerű, előre vivő kezdeményezések vannak folyamatban.

F. P. Zs.: – *A Békés-tarhosi Zenebarátok Körének honlapja részletes tájékoztatást ad az interneten a múlttól és a jelenről, Tarhos jövőjével kapcsolatban is. Az előzményeket hallgatva mi a legfontosabb teendője a BTZBK elnökének és tagságának?*

Farkasné Balázs Rózsa: – Örülök annak, hogy a baráti kör elnökeként meghívást kapok a zenei napokat előkészítő, városi értekezletekre, ahol kifejthetem észrevételeimet a tervezett programokkal kapcsolatban. Szerencsének tartom, hogy szem-és fültanúja lehettem a lassan félévészázados zenei napok koncertjeinek, a teltházias Zenepavilonban a legnagyobb Kodály-művek, Psalmus Hungaricus, Budavári Te Deum, majd Liszt: Koronázási miséje, Szokolay Sándor szimfóniája és kórusművei bemutatásának. A szabadtéri hangversenyeken pedig a Székelyfonó, Händel: Tűzijáték zenéje, Izrael Egyiptomban vagy Orff: Carmina Burana-ja nagyközönséget vonzó előadásainak. Ezt a hagyományt semmiképp nem szabad veszni hagyni! Pályázati úton sok mindent meg lehet és kellene valósítani a színvonal és minőség megőrzése érdekében.

A Székelyfonó előadása a tarhosi parkban, 1981-ben

* Händel: Tűzijáték szvitje a Zenepavilon előtt, bemondó: Kovács P. József

Fontos feladatomban érzem a kórusmozgalom támogatását, értékrendemben az óvodai és alapfokú művészeti oktatás, az emeltszintű ének-zeneoktatás helyzetének országos napirendre tétele! Még akkor is, ha ez manapság, Kodály és Ádám Jenő tanítását figyelmen kívül hagyva, erősen háttérbe szorul. Pedig ezek bölcsője volt Tarhos! Egyesületünk idősek és fiatalok összefogásával ezen célok megtartásáért munkálkodik. Évente rendezett közgyűléseinken várjuk mindenki javaslatait! Idén az óvónőkből és bölcsődei dolgozókból álló kórust kértem fel szereplésre, lelkesen készülnek, próbálnak. A zeneiskola egykori tanítványa, *Környei Csilla* zongoratanárnő kíséri őket, nyertes pályázatunk programjában is kórusmuzsika szerepel. Az idős diákoknak és a baráti kör többi résztvevőjének biztos, örömet szereznek majd a tarhosi környezetben.

F. P. Zs.: – *Ez azért is nagyon tiszteletreméltó, mert több évtizedes, zenei napos hagyományt elevenít fel! Az idősebb és a fiatal generáció találkozását és összehangolódásukat teszi lehetővé a kórus szereplése. Hasonló célt szolgált éveken keresztül az Unokák koncertje is a tarhosi leszármazottakkal, Szokolay Sándor az elsők között üdvözölte azt a kezdeményezést! Hogyan vélekedik erről a Kossuth-díjas zeneszerző lánya, Orsolya?*

Szokolay Orsolya: – A békés-tarhosi szellemiség fogalom, princípium. Akit egyszer megérintett, nem térhet ki előle. A közösség ereje abban rejlik, hogy mindenkinek van feladata és kötelessége. A zene és az éneklés közös örömeiben a jól elvégzett munka felemelő élménnyé válik.

A tarhosi példa is azt bizonyítja, hogy a nehéz körülmények között tett közös erőfeszítések is az egyén és a közösség fejlődését szolgálják. Az önzetlen összefogás a jó ügy érdekében csodákra képes. A személyes élményeken kívül, Édesapám tarhosi leveleinek köszönhetem, hogy megértettem és átérzem a tarhosi szellemiséget.

Férjemmel, *Legendy László* zongoraművésszel 2011-ben Sopronba költöztünk és kezdetét vette az életmű rendezése. Nem volt kétséges, hogy a ránk bízott értékek szolgálatába kell állnunk. Szokolay Sándor kiadatlan művei hamarosan családi vállalkozásunk részeként a Legend Art Kft. képviselőjébe kerültek. A zeneszerző halálát követően szűk családjunk elsődleges küldetése a szellemi hagyaték ápolása, a zeneművek közreadása lett.

2017-ben édesanyámmal, *Szokolayné Mayával* együtt megalapítottuk a Szokolay Sándor Alapítványt. A kuratórium tagjaként az operatív igazgató szerepét töltöm be. Alapítványunk a békési Szokolay Sándor Alapfokú Művészeti Iskola és a soproni Hunyadi János Evangélikus Alapfokú Művészeti Iskola tevékenységét a néhai alkotó szellemiségének megőrzésében támogatja.

A Szokolay Sándor Alapfokú Művészeti Iskola névadó ünnepsége, emléktábla avatás és koncert Békésen, 2022.június 7-én

Szokolay Orsolya: – A „tarhosi csoda” adta az ötletet, hogy a Szokolay Sándor Alapítvány ifjúsági zeneszerzőversenyt hirdessen. Az életmű gondozása mellett, a fiatalok inspirálása lett a legfőbb célunk. 2018-ban az Alapítvány első alkalommal hirdette meg a Szokolay InspirArt-SZIA ifjúsági zeneszerzőversenyt, 2019-ben Szokolay Hűség díjat alapítottunk. *Matyi István*, a tarhosi objektum új tulajdonosa lett az első díjazott.

Szokolay Orsolya hegedűművész * A Szokolay InspirArt-SZIA ifjúsági zeneszerzőverseny résztvevői, 2018-ban * A Kossuth-díjas zeneszerző

Szokolay Orsolya: – *Gulyás György* nem ismert lehetetlent, ahogyan a volt tarhosi diákok életútján is átsüt a rendíthetetlen odaadás és elszántság. Ez a fajta elhivatottság elemi erőket mozgat meg, amire a jövőben is nagy szükség lesz. A ránk hagyott szellemi kincseket át kell adnunk a jövő nemzedékének, mert ettől jobb emberek lesznek és szebb világban élhetnek!

F. P. Zs.: – *Sebestyén Márta* Kossuth-díjas népdalénekes is hasonlót hirdet fellépéseivel. Idén, április 7-én vette át a *Táncház-Díjat*, mely eddigi kitüntetései hosszú sorát gyarapítja. Szeretettel gratulálok pályafutásod újabb mérföldkövéhez, melyben összegzést nyert a táncházmozgalomért kifejtett, elkötelezett tevékenységed! Félévszázados, előadói pályádra mi hatott a legjobban?

Sebestyén Márta: – Érzem, tudom én is, hogy minden napomban, egész életutamban benne van a tarhosi örökség. Köszönöm a gratulációt, de a sok történés és esemény között nehéz szelektálni. Annyi biztos, hogy a MMA rendes tagjaként tartott székfoglaló előadásom címe is ezt a kötődést tükrözte: „*Folyik a víz, áll a part...*” Békés-Tarhostól a táncházmozgalomig. Ez tökéletesen fedi születésemtől az életemet. Anyán keresztül kapott hatásokat és mércét! Akadémiai székfoglalómhoz *Szőnyi Erzsébet* írt laudációt, a kórházi ágyból..., felemelő és megtisztelő volt. Azóta már sajnos sem Ő, sem az elnöklő *Konzos Kiss Tamás* sincs közöttünk...

A Muzsikás-együttessel Tarhoson, 2002. * VeszprémFest, 2014. * A Libretto-műsorában, 2021. * Édesanyjával a tarhosi konferencián, 2023.

F. P. Zs.: – *Bejártad a világot, az Oscar-díjas „Angol beteg” film „Szerelem, szerelem” dalával jó érzés lehetett a magyarságot képviselni! Többször felléptél Tarhoson is. Egy zenei napos szereplést követően így nyilatkoztál a Viharsarokról: „Ez a csücsök az ország kályhája, itt mindig melegebb van. Tarhoson szinte a bőrünkön éreztük az emberek szeretetét!”*

Sebestyén Márta: – Ez a szeretet érződik azóta is minden fellépésem során, bárhol az országban vagy határainkon túl, Erdélyben és távolabbi vidékek közönsége előtt, ha énekelek. A magyar népdaloknak óriási sikere van! Megtapasztaltam ezt zsűritagként, a „Röpülj, páva” népzenei vetélkedő országos döntőin, mikor nem győztünk a közönséggel együtt gyönyörködni abban az autentikus kultúrában, amit még a legfiatalabb tehetségek is sugároztak magukból!

Pályafutásom során összegyűjtött dalaimat igyekszem a legváltozatosabb helyszíneken közkinccsé tenni. És üzenem a fiataloknak: Próbáljanak elszakadni az elektronikus eszközök felesleges nyomogatásától, mert az egy művi világ felé tereli őket, inkább maradjanak a legtermészetesebb dolgoknál, és ha lehet, énekeljenek sokat!

F. P. Zs.: – *Virtuális beszélgetésünk végén, ezúton mondok Mindnyájatoknak köszönetet elhangzott, építőerejű gondolataitokért! Megvalósításukhoz jó egészséget és sok szép, zenei élményt kívánok!*

2024. 04. 24. F. P. Zs.

Janota Orsolya Project manager. Számos kulturális, építészeti és oktatási program megvalósításában vett és vesz részt Budapesten. Kulturális programszervező, az újbudai Bartók Fesztivál operatív vezetője, a Bartók-negyed program projektvezetője. <https://www.youtube.com/watch?v=MkEocXEL74>
<https://www.facebook.com/photo?fbid=690608586503277&set=pcb.690608639836605>

Kerényi Judit A budapesti Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskola oboaművész tanára. Növendékei számos, országos versenyen érnek el értékes díjakat, ő pedig a legjobb felkészítő tanári különdíjban részesült több alkalommal. A Pro Musica Fúvósötös alapítója és vezetője, együttműködik az ország iskoláiban és művelődési házaiban népszerűsíti sikerrel az értékes zenét. Idén áprilisban rendezték meg sikerrel a tanárnő irányításával az I. Pro Musica Fesztivált. Nyaranta ő a vezetője a 8 év óta Tarhoson működő Pro Musica fúvósötös és kamarazenei tábornak. <https://www.youtube.com/watch?v=TVfl5biSpnM> BTZN – Pro Musica Fúvósötös

Sebestyén Márta Kossuth- és Liszt-díjas népdalénekes. Világhírű művész, a Sebő-együttes és Muzsikás-együttes után állandó fellépő partnere a Bolya-Dongó duó, gyakran szerepel Andrejszki Judittal, a Gryllus testvérekkel (Gryllus Vilmos és Dániel), a Dűvő, a Söndörgő és a Vujicsics együttesekkel, valamint Szamosi Szabolcs orgonaművésszel. A magyar népdalok mellett az összes európai nép nyelvén énekel népdalokat. Száznál több lemeze jelent meg eddig, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a Röpülj páva televíziós tehetségkutató műsor zsűrijének neves művésze.

Kitüntetései: Liszt Ferenc-díj (1991), EMERTON-díj (1993, 1997), A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (1994), Oscar-díj, a legjobb filmzene és zenei motívum "Az angol beteg" c. filmben (1997), Nemzetközi Interlira Díj (1998), Kossuth-díj (1999), Budapestért díj (1999), Magyar Művészetért díj (2000) Magyar Örökség díj (2000), Prima Primissima díj (2003), A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2005), Olasz Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (2005), A Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja (2007), Művész a békéért UNESCO elismerés (2010), Kőlcsey-emlékplakett (2012), Táncház-díj (2024)
<https://www.youtube.com/watch?v=-YL4wDHMkw&t=489s> <https://www.youtube.com/watch?v=3VOLWLpguic>

Szokolay Orsolya Hatévesen kezdett hegedülni. Zenei tanulmányait a LFZF előkészítő tagozatáról, az osztrák Kulturális Minisztérium ösztöndíjával a bécsi Zeneakadémián folytatta, majd a budapesti Zeneakadémián diplomázott *Kapás Géza* osztályában. Édesapja számos hegedűre írt alkotását szoros apa-lánya kapcsolatuk inspirálta, ennek emlékét a Hungaroton gondozásában megjelent CD lemeze őrzi. <https://www.youtube.com/watch?v=lsVEK9jfsjc>

A GEMMA Bt. cégtulajdonosai a BTZBK tagjaival a tarhosi Zenepavilonnál, 2021-ben, és az objektum felújítási tervei.

EPILOGUS:

„Szerencsére, a tarhosi szellemet nem lehet megölni, az már sokakban ott él, és előbb-utóbb kivívja megfelelő helyét a köznevelésünkben.” (Kodály Zoltán: Visszatekintés c. könyvéből)

Matyi István cégtulajdonos: – *Hihetetlen természeti kincs ez a csupa zöld terület! Néhány éve Békésen került kezembe Gulyás György Bűneim című könyve... Megfogott a nyilatkozataiból áradó elszántság. Az erő, amilyen megszállottan tudott megmozgatni embereket, vidékbe süppedést, és az akkori diákok elmondása szerint hihetetlen, összetartó közösséget teremtett a zene segítségével a világ végén!*

Feleségemmel – aki tulajdonostársam, mindenben segítőm – és munkatársaimmal elhatároztuk, hogy térségünk lakosai életmódjának javításáért teszünk valamit...

A gemma szó rügyet is jelent. Ahogy a természetben a rügyből is növény fejlődik, olyan fejlődést kívánunk minden meglévő és jövőbeni partnerünknek. A hagyományok ápolása, a kultúra, a művészet támogatása kiemelkedő jelentőségű az életünkben.